

GUIA D'APRENENTATGE

CIÈNCIES PSICOSOCIALS APLICADES A LA SALUT

1. Fitxa descriptiva

TITULACIÓ: Grau en Infermeria

MATÈRIA: Ciències de la Salut

TIPUS: Formació bàsica

CODI - ASSIGNATURA: G104-Ciències
psicosocials aplicades a la salut

IDIOMA D'IMPARTICIÓ:

CATALÀ- Classes

CATALÀ, CASTELLÀ i ANGLÈS- Materials i
recursos

ANY ACADÈMIC: 2023-2024

SEMESTRE: Primer curs

GRUP: Matí 2/Matí 1/Tarda

2. Professorat

Responsables de l'assignatura:

Meritxell Perez. meritxell.perez@sjd.edu.es. Psicòloga Sanitària i Forense. Especialista en avaluació psicològica, teràpia i altes capacitats.

Melinda González melinda.gonzalez@sjd.edu.es. Dra. Psicologia, Màster Psicooncologia, i Infermera Oncologia. Especialitzada en cures al final de la vida, l'autocura del professional sanitari i salut digital

3. Prerequisits

Aquesta assignatura no té prerequisits

4. Objectius

L'assignatura té com objectiu introduir les bases teòriques de les ciències psicosocials i els processos psicològics del comportament humà que regeixen el nostre funcionament a nivell personal però també a nivell professional. En les professions sanitàries l'atenció a persones va implícita però no sempre es té en compte. Conèixer com es conforma la personalitat, com ens comuniquem, com podem millorar les nostres habilitats tindrà un impacte en les relacions que establim tant personals com professionals. De la mateixa manera, l'objectiu és poder aplicar aquests coneixements a la intervenció psicosocial en salut que realitzen les infermeres.

5. Crèdits

Assignatura anual de 9 crèdits ECTS (4,5 primer semestre + 4,5 segon semestre). Cada ECTS equival a 25 hores de dedicació de l'estudiant.

9 ECTS equivalen a 225 hores de dedicació a l'assignatura i d'aquestes hores:

- El 35% serà de treball presencial
- El 40% de treball dirigit
- El 25% de treball autònom

6. Blocs temàtics i organització dels continguts

UNITAT TEMÀTICA 1. INTRODUCCIÓ A LES CIÈNCIES PSICOSOCIALS

Tema 1. Concepte i aportacions de l'antropologia, la sociologia i la psicologia a les ciències de la salut.

Tema 2. Bases teòriques de la psicologia de la salut, finalitat i aplicacions en les ciències de la salut.

Tema 3. Teories i models teòrics que fonamenten la psicologia de la salut.

UNITAT TEMÀTICA 2. PROCESSOS PSICOLÒGICS QUE EXPLIQUEN EL COMPORAMENT HUMÀ

Tema 4. Bases biològiques del comportament humà.

Tema 5. Processos perceptius i salut.

Tema 6. Processos emocionals i motivacionals en relació amb la salut, amb la manera d'afrontar les situacions de salut i de malaltia; teories dels mecanismes d'afrontar l'estrès; Processos cognitius, teories del pensament envers la presa de decisions i resolució de problemes en situacions de salut i de malaltia.

Tema 7. Teories de la intel·ligència i la memòria.

Tema 8. Teories de la personalitat.

Tema 9. Desenvolupament cognitiu conductual i emocional al llarg del cicle vital.

Tema 10. Dimensió sexual humana i identitat de gènere.

Tema 11. Agressivitat i violència. Teories. Procés de mediació i resolució de conflictes.

UNITAT TEMÀTICA 3. TEORIES I PROCESSOS DE COMUNICACIÓ I RELACIÓ INTERPERSONAL

Tema 12. Teories de la comunicació.

Tema 13. Tècnica de l'entrevista i tipus d'entrevista.

Tema 14. Teories de l'atribució: primeres impressions i relacions interpersonals.

Tema 15. Actituds, creences i valors Prevenció de l'estigma i la discriminació.

Tema 16 Teories grupals i dinàmica de grups.

Tema 17 Relacions professionals i treball en equip.

UNITAT TEMÀTICA 4. CONCEPTES I INTERVENCIÓ PSICOSOCIAL APLICADA AL CUIDAR

Tema 18. Introducció a la intervenció psicosocial d'infermeria.

Tema 19. Salut mental positiva.

Tema 20. La persona com a unitat de relació: autoconcepte i autoestima.

Tema 21. Promoció d'estratègies d'autocura.

Tema 22. La relació terapèutica en infermeria; actituds i habilitats que donen lloc a un acompanyament adequat.

Tema 23. Mètodes complementaris d'intervenció d'infermera per millorar el benestar del pacient.

UNITAT TEMÀTICA 5. ELEMENTS COMUNS EN LA MALALTIA I L'HOSPITALITZACIÓ: INTERVENCIÓ INFERMERES

Tema 24. Factors psicosocials que intervenen en la malaltia i l'hospitalització.

Tema 25. L'angoixa i l'estrès com a components bàsics d'emmalaltir.

Tema 26. Aspectes psicosocials del dolor.

Tema 27. Les pèrdues i el procés de dol.

UNITAT TEMÀTICA 6. INTERVENCIÓ PSICOSOCIAL EN SITUACIONS ESPECÍFIQUES DE SALUT: CURES INFERMERES

Tema 27. Aspectes psicosocials del pacient quirúrgic.

Tema 28. Aspectes psicosocials del pacient ingressat a la unitat de cures especials.

Tema 29. Aspectes psicosocials de la persona amb malaltia crònica.

7. Enfocament metodològic

TIPOLOGIA	OBJECTIUS	ACTIVITATS	+ % temps previst
Presencial (a l'aula)	Lliçó magistral o classe teòrica, seminaris, cas que resolrem amb la metodologia ABP (Aprentatge Basat en Problemes) i simulació	Exposicions orals, casos pràctics, activitats a l'aula	35
Dirigit (fora de l'aula)	Realització de treballs Lectures	Treballs en equip Treballs individuals	40
Autònom (fora de l'aula)	Estudi per part de l'estudiant de forma individual i autònoma	Estudi individual i autònom	25

8. Competències

Competències generals

CG2. Treball en equip (capacitat de col·laborar amb altres i de contribuir a un projecte comú / capacitat de col·laborar en equips interdisciplinaris i en equips multiculturals.

CG3. Capacitat d'aprenentatge i responsabilitat (capacitat d'anàlisi, de síntesi, de visions

globals i d'aplicació dels coneixements a la pràctica / capacitat de presa de decisions i adaptació a noves situacions).

CG4. Capacitat creativa i emprenedora (capacitat de formular, dissenyar projectes / capacitat de buscar i integrar nous coneixements i actituds).

CG5. Sostenibilitat (capacitat de valorar l'impacte social i mediambiental d'actuacions en el seu àmbit / capacitat de manifestar visions integrades i sistemàtiques).

Competències bàsiques

CB1. Que els estudiants hagin demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi

CB3. Que els estudiants tinguin la capacitat de recopilar i interpretar dades rellevants (normalment de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica

CB4. Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat

Competències específiques

1-Pràctica professional, ètica y legal (1.2. Pràctica ètica: 1.2.1 Exercir d'acord amb els codis deontològics i de conducta de la professió; 1.2.2 Exercir amb respecte a la dignitat, cultura, valors, creences i drets de la persona i grups; 1.2.3 **Defensar els drets de la persona/grups dins del sistema de salut**)

2 - Prestació i gestió de cures (2.1. Prestació de cures: 2.1.1. Valoració; 2.1.1.1 Utilitzar un marc de valoració basat en l'evidència per recollir dades sobre la salut física, mental i aspectes socioculturals de la persona i grup; 2.1.1.2 **Analitzar, interpretar i documentar les dades obtingudes**)

3 - Prestació i gestió de cures (2.1 Prestació de cures: 2.1.3 Execució; 2.1.3.1 Aplicar de forma efectiva, d'acord amb el pla previst, les cures infermeres a la persona i grup; 2.1.3.2 Respondre amb efectivitat a situacions imprevistes o ràpidament canviants; 2.1.3.3 Educar la persona i grup per promoure l'autonomia i el control sobre la seva salut; 2.1.3.4 **Utilitzar els recursos de forma efectiva i eficient per promoure cures infermeres d'excel·lència**)

4 - Prestació i gestió de cures (2.2. Gestió de cures: 2.2.1. Entorn segur; 2.2.1.1 **Facilitar un entorn físic, psicosocial, cultural i espiritual que promogui la seguretat de la persona i grup**)

5 - Desenvolupament professional (3.1 Identificar la importància de la recerca per a l'assoliment dels objectius de salut de la persona i grups; 3.2 Utilitzar les millors evidències científiques disponibles, l'experiència infermera i el respecte pels valors i creences de la persona i grup, en proporcionar i avaluar les cures infermeres; 3.3 **Donar suport i contribuir a la recerca en les cures infermeres i de salut en general**)

)

6 - Desenvolupament professional (3.7 Usar la pràctica reflexiva per identificar les pròpies capacitats i limitacions professionals i buscar el suport apropiat; 3.8 **Aprofitar les oportunitats d'aprendre amb altres persones que contribueixen a l'atenció de salut**)

9. Resultats aprenentatge

L'estudiant, al finalitzar l'assignatura serà capaç de:

- Reconèixer les bases científiques del comportament humà des de les diferents perspectives teòriques a través de les classes teòriques i mitjançant el desenvolupament d'un tema en grup amb una exposició oral.
- Estudiar les bases teòriques de la psicologia de la salut, els seus objectius, finalitat i les aplicacions en les Ciències de la Salut a través dels diferents models teòrics que la fonamenten.
- Comparar els diferents models teòrics que expliquen la psicologia de la salut, fent una descripció de les similituds i diferències a través d'activitats a l'aula.
- Aprofundir en els mètodes d'observació a través de l'estudi i de la realització d'entrevistes psicosocials que es treballarà als seminaris.
- Adquirir coneixements del comportament humà i el seu desenvolupament psicosocial per a comprendre a la persona i el seu entorn, en situació de salut, malaltia i sofriment, per a proporcionar ajuda, a partir de l'estudi de casos específics a l'aula.
- Aprofundir en l'adquisició i desenvolupament dels processos psicològics superiors del ser humà durant totes les etapes del seu cicle vital, des de les diferents perspectives psicològiques a través de l'estudi raonat i autònom.
- Aprofundir en la dimensió sexual de la persona, la perspectiva de gènere i la seva manifestació al llarg del cicle vital i en situacions especials a través l'estudi de les diferents perspectives teòriques que la fonamenten, mitjançant la realització de seminaris pràctics i tècniques dinàmiques.
- Descriure els principis de les teories de la personalitat i les bases que els sustenten a partir d'exposicions i casos pràctics.
- Reconèixer els fonaments teòrics que expliquen les relacions interpersonals i grupals a partir de l'estudi comparatiu de les diferents teories.
- Estudiar les diferents perspectives que expliquen els processos de violència i les seves manifestacions en els diferents grups d'edat, violència de gènere i violència en les institucions sanitàries, per a prevenir, detectar, assistir i rehabilitar a les víctimes, a través de l'anàlisi de textos científics, exposicions en grup i activitats dinàmiques en seminaris.
- Identificar les teories i dinàmiques dels processos grupals a partir de l'estudi, participació i desenvolupament d'activitats de simulació.
- Identificar les habilitats mediadores que resulten útils per a la gestió de les diferències i la

diversitat amb activitats dinàmiques en seminaris.

- Reconèixer les teories que sustenten les tècniques de prevenció i gestió de conflictes per a tractar les potencials situacions d'agressivitat i/o violència que es puguin produir amb l'estudi i la realització d'anàlisi de casos.
- Identificar les pròpies necessitats personals sobre la base de millorar i potenciar el benestar personal i el rendiment professional dissenyant, aplicant i avaluant un pla d'autocures que reflecteixi actituds de salut mental positiva.
- Comprendre els elements que intervenen en una relació d'ajuda a partir del coneixement i el manteniment d'actituds i habilitats relacionals específiques demostrant-les activitats de simulació.
- Descriure els components que intervenen en la comunicació efectiva i la relació empàtica amb el pacient, la família i grups socials, a través d'activitats de simulació.

10. Avaluació (com avaluarem que ho han après)

Avaluació contínua

L'avaluació contínua és una opció del procés d'ensenyament-aprenentatge en el que l'estudiant incorpora les millores de les activitats anteriors, i vetlla per utilitzar les millors maneres de gestionar el temps, optimitzar l'estudi i assegurar l'autenticitat i originalitat de les activitats que realitza. Aquest procés d'avaluació, permet que el professorat pugui fer un bon seguiment del procés d'aprenentatge dels estudiants a l'assignatura.

L'avaluació contínua permet a l'estudiant i als professors/es recollir i valorar les evidències que li permeten reconèixer com va incorporant els resultats d'aprenentatge esperats a l'assignatura, en els treballs i proves que entrega durant el semestre/curs.

L'avaluació està constituïda per una sèrie d'activitats (tipus test, preguntes curtes, elaboració de mapes mentals, resolució de problemes, casos o reptes, etc..., i treballs d'anàlisi, o síntesi) que el professorat va indicant i que l'estudiant resol, de forma individual o en equip.

Cada assignatura té unes hores de dedicació al treball presencial, també al treball dirigit i al treball autònom. Al llarg de l'assignatura s'avaluen proves tant de la part presencial (sessions plenàries, seminaris, habilitats clíniques, ABPs, estudis de casos, simulacions,...) com del treball dirigit (foros, debats, treballs, tutories,...). Les dues parts estan interrelacionades per aconseguir treballar els resultats esperats de l'assignatura. A més, l'estudiant realitzarà alguna prova d'avaluació de coneixements al final de l'assignatura i/o del semestre.

El conjunt de totes les activitats d'avaluació s'agruparan en els blocs avaluatius que es detallen a la taula següent juntament amb la seva ponderació a la nota final de l'assignatura.

BLOC AVALUATIU	DESCRIPCIÓ	AVALUACIÓ CONTÍNUA % de la nota final	AVALUACIÓ ÚNICA * % de la nota final
Bloc avaluatiu 1	1a PROVA DE CONEIXEMENT	30	60
Bloc avaluatiu 2	2a PROVA DE CONEIXEMENT	30	
Bloc avaluatiu 3	SEMINARIS; ABP I SIMULACIÓ	40	40

*Totes les proves avaluatives es realitzen/entreguen el mateix dia de la prova de coneixements.

PROVES AVALUATIVES PER TIPUS D'AVALUACIÓ	
AVALUACIÓ CONTÍNUA	AVALUACIÓ ÚNICA
Seminaris	Opció 1. Presentació treball. L'estudiant pot fer un document escrit que li serveixi de guia, però el/la professor/a avaluarà la presentació oral i la defensa del treball amb preguntes obertes. Opció 2. Desenvolupament d'un cas que integri els continguts dels seminaris.
Treball en equips	Mateix treball de l'avaluació contínua però individual o en parelles + defensa oral
Planàries	Mateixa prova avaluativa que a l'avaluació contínua
Simulació / Habilitats	Aquesta activitat no és recuperable

ABP	No es recupera La part proporcional de la nota d'ABP passa al bloc avaluatiu de seminaris
-----	--

Els criteris de l'avaluació continuada són

- Per poder obtenir la nota final de l'assignatura, els blocs de l'avaluació contínua han d'estar tots aprovats (mínim de 5/10). L'estudiant que NO supera amb 5/10 un dels blocs de l'avaluació contínua, haurà de re-avaluar obligatòriament tot el bloc suspès però podrà seguir amb l'avaluació contínua.
- Les activitats d'avaluació amb no presentat (NP) sense causa extraordinària degudament justificada, s'avaluen amb la qualificació de 0 fent mitjana amb la resta de proves d'avaluació.
- L'assistència a totes les proves d'avaluació (tasques d'aula, seminaris, simulació, ABP i prova final) és obligatòria. Els treballs de seminari podran ser individuals i/o en equip, a criteri del/ de la professor/a. No s'admetrà l'entrega de tasques fora del termini establert ni entregues individuals (en cas de ser entregues d'equip). La presentació d'un justificant no eximeix aquesta condició, exceptuant aquells casos que es tracti d'una causa extraordinària*.
- La re-avaluació es podrà realitzar únicament quan l'estudiant s'hagi presentat a la prova d'avaluació de coneixements final de l'avaluació contínua en 1ª convocatòria, en cas contrari, serà un NP i NO tindrà dret a la re-avaluació
- La nota màxima de la re-avaluació (de cada bloc que es re-avalua) és un 5 i serà la nota que farà mitjana. Es segueixen els mateixos criteris que en la 1ª convocatòria: per poder fer mitjana ponderada a l'assignatura, cal haver obtingut una nota mínima de 5/10 en tots els blocs de re-avaluació.
- NO re-avaluar algun dels blocs suspesos suposarà un NO PRESENTAT (NP) de nota final de l'assignatura.
- Un NO PRESENTAT (NP) en el 40% de la ponderació global de les activitats d'avaluació de l'assignatura comporta la qualificació de (NP), i caldrà tornar a matricular l'assignatura.
- Simulació clínica:
 1. Les activitats de simulació son de caràcter obligatori el dia programat a la planificació, tant pels estudiants d'avaluació única com d'avaluació continuada.
 2. L'activitat pròpiament de simulació té caràcter formatiu, no avaluatiu i no recuperable. No obstant, és important fer una preparació prèvia a l'assistència a l'activitat. Cada període de simulació tindrà un activitat preparatòria que serà avalutiva i aquesta serà la nota final de la simulació.
 3. Aquells estudiants que no assisteixin a la simulació, tot i haver presentat l'activitat avaluativa prèvia i haver-la superat, obtindran un 0 de simulació.

4. La prova final de continguts pot incloure preguntes dels punts treballats en tota l'activitat de simulació, entre d'altres.

Avaluació única

L'avaluació única és el procediment d'avaluació alternatiu a l'avaluació continuada. Té lloc en un únic dia/acte avaluador i inclou el nombre suficient d'evidències per acreditar i garantir que l'estudiant ha assolit els resultats d'aprenentatge establerts a l'assignatura, assegurant l'autenticitat i originalitat de les activitats que realitza.

L'avaluació única es realitzarà a través de proves d'avaluació (prova de coneixements) i/o treballs de tots els continguts de l'assignatura. Aquesta avaluació es farà també seguint els criteris de l'avaluació continuada i els seus blocs avaluatius. És necessari superar cada un dels blocs amb una nota mínima de 5/10 per poder fer la mitjana ponderada i superar l'assignatura.

En cas que un estudiant manifesti que no pot complir els requisits de l'avaluació continuada, pot acollir-se a l'avaluació única. L'avaluació única es reconeix com un dret i, en exercir-lo, l'estudiant renuncia a l'avaluació continuada. Es recomana a l'estudiant que en cas de dubte de si acollir-se o no a l'avaluació única ho comenti amb el seu tutor/a del Pla d'Acció Tutorial (PAT).

Per acollir-se a l'avaluació única l'estudiant ho ha de sol·licitar per escrit a la secretaria d'estudiants (com a màxim 10 dies posteriors a l'inici docència de l'assignatura). Secretaria acadèmica informa al professorat dels estudiants que s'acullen a l'avaluació única, per tal els puguin contactar.

Hi ha algunes proves d'avaluació que els estudiants d'avaluació única hauran de fer dins del calendari d'avaluació continuada (p.e. habilitats clíniques i simulacions).

Idioma de la prova d'avaluació individual

La llengua vehicular de la universitat per a les proves d'avaluació és el català. No obstant, a primer curs, l'estudiant que ho necessiti podrà demanar la prova en castellà. En aquest cas, l'estudiant ho haurà de sol·licitar per escrit durant els primers 15 dies de docència de l'assignatura, a la secretaria d'estudiants.

Informació important sobre la consideració de causes extraordinàries d'absències en

proves avaluatives:

Sempre que estiguin certificades documentalment al/a la professor/a titular de l'assignatura, es consideraran causes extraordinàries les següents:

- L'ingrés hospitalari (de l'estudiant o d'un familiar de 1r grau de consanguinitat)
 - Qualsevol emergència de Salut Pública que requereixi aïllament al domicili
 - Visites mèdiques i/o ingrés a qualsevol servei d'urgències
 - Proves mèdiques diagnòstiques
 - La defunció d'un familiar fins al segon grau de consanguinitat
-
- La competició final en esportistes d'elit
 - Les citacions judicials

Qualsevol de les proves avaluatives no realitzades, que tingui una de les causes extraordinàries documentada (seminaris, habilitats clíniques, ABP), es recuperarà el mateix dia de la prova avaluativa final.

Qualsevol falsificació d'un certificat o justificant comporta un suspès immediat a l'assignatura.

11. Referències generals de l'assignatura

- Álvarez Ramiro J. Manual Práctico de P.N.L. Programación Neurolingüística. Bilbao: Desclee de Brouwer; 2000. André C. Prácticas de autoestima. Barcelona: Kairós; 2007.
- Arranz P, Barbero J, Barreto P, Bayes R. Intervención emocional en cuidados paliativos Modelo y protocolos. Barcelona: Ariel; 2003.
- Bayés R. Afrontando la vida, esperando la muerte. Madrid: Alianza Editorial; 2006. Bayés R. El psicólogo que buscaba la felicidad: sobre la felicidad y el sufrimiento. Barcelona: Plataforma Editorial; 2010.
- Bermejo JC. Apuntes de relación de ayuda. Cuadernos de humanización de la salud. 9ª ed. Santander: Sal Terrae; 1998.
- Bermejo JC. Counselling y cuidados paliativos. Bilbao: Desclee de Brouwer; 2015
- Boring, E.G. Història de la psicologia experimental. México: ed. Trillas, 1990.
- Bower, T.G.R. Psicologia del desarrollo. Madrid: Siglo XXI de España Editores, 1983.
- Bowlby, J. La separación afectiva. Barcelona: ed. Paidós Ibérica, 1985.
- Caparrós, A. Història de la Psicologia (3ª ed.). Barcelona. Ed. Ceac. 1986. Cibanal L, Arce MC, Carballal MC. Técnicas de comunicación y relación de ayuda en ciencias de la salud. Madrid:

Elsevier; 2014

Davis, D. La comunicación no verbal. Madrid: Alianza Editorial, 1992. • Julián Marías. Historia de la Filosofía. Madrid. Ed. Alianza. (1ª Ed. 1941).1998.

Fernández Trespalacios, J.L. Procesos Psicológicos básicos. Psicología General I. Ed. Sanz y Torres. 2001.

Freud, S. Introducción al psicoanálisis. Madrid: Alianza Editorial, 1988.

Freud, S. Totem y tabú. Madrid: Alianza Editorial, 1967 (17ª reimpresión).

Goleman D. Inteligencia emocional. Barcelona: Kairós; 1995.

Leahey, T.H. Historia de la Psicología. Madrid. Ed. Debate. 1993.

Mardones J.M. Filosofía de las ciencias humanas y sociales. Barcelona. Ed. Anthropos. 1991.

Myers, D. Psicología. Buenos Aires: ed. Panamericana, 1988.

Palacios, J.; Marchesi A.; Coll C. Desarrollo Psicológico y Educación I. Psicología Evolutiva. Ed. Alianza Psicología. 1993 (6ª Ed).

Puente, A. Psicología básica. Introducción al estudio de la conducta humana. Ed. Psicología Pirámide, 1995.

Pinillos, J.L. Principios de Psicología. Alianza Universidad. 1990.

Puente, A. Psicología básica. Introducción al estudio de la conducta humana. Ed. Psicología Pirámide, 1995.

Soriano J. Los procesos de la relación de ayuda. 3ª ed. Bilbao: Desclée de Brouwer; 2005. Mc

Name S, Gergen KJ. La terapia como construcción social. Barcelona: Paidós; 2008 .

Torralla i Roselló, F.: Ética del cuidar. Fundamentos, contextos y problemas. Madrid: Institut Borja de Bioètica- Fundación MAPFRE medicina, 2002.

Torralla i Roselló, F. L'art de saber escoltar. Ed. Pagés.

Vallejo Nagera, J.A. Guía práctica de psicología. 7ª ed. Madrid: Ediciones Temas de Hoy, 1991.